

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

ת"ע 14130-02-16 פלונית נ' פלוני ואח'
 ת"ע 38209-07-17 פלוני ואח' נ' פלונית ואח'
 ת"ע 7134-05-17 פלוני ואח' נ' פלונית ואח'
 ת"ע 14235-02-16 פלוני ואח' נ' פלונית ואח'
 ת"ע 14195-02-16 פלוני ואח' נ' פלונית ואח'
 ת"ע 14182-02-16 פלונית נ' פלונית ואח'
 ת"ע 14177-02-16 פלונית נ' פלוני ואח'
 ת"ע 14162-02-16 פלונית נ' פלוני ואח'
 ת"ע 14145-02-16 פלונית נ' פלוני ואח'

לפני כב' השופטת קרן גיל

17.7.2018

בעניין: עיזבון המנוח פלוני ז"ל

התובעת: פלונית
 ע"י ב"כ עו"ד אמנון מ. יצחקניא ועו"ד אילן סובל

נגד

הנתבעים: 1. פלונית
 ע"י ב"כ עו"ד אפי פרי
 2. פלוני ואח'
 ע"י ב"כ עו"ד בעז קראוס ועו"ד חמוטל צרי סמינה

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הירושה, תשכ"ה-1965: סע' 36 \(א\), 55, 68 \(ב\)](#)

[תקנות הירושה, תשנ"ח-1998: סע' בתוספת](#)

פסק דין

האם יש להתיר הוכחת צוואה באמצעות העתק וליתן צו לקיומה חרף טענה לקיומה של 'חזקת ההשמדה'?

רקע רלוונטי ותמצית טענות הצדדים

1. המנוח xxx ז"ל (להלן 'המנוח') הלך לבית עולמו ביום 20.4.15 כשהוא בן חמישים ושמונה שנים. המנוח היה רווק, הוריו הלכו לבית עולמם טרם פטירתו ולא היו לו אחים או ילדים. למנוח היו נכסים וכספים רבים בארץ ובחו"ל והוא התגורר לסירוגין בביתו בxxx ובבית שרכש בקפריסין.
2. התובעת, גב' xxx (להלן בשם בדוי 'זהבה'), אלמנה לה שני ילדים מקשר קודם, הייתה זוגתו של המנוח משך מספר שנים עד לשנת 2002. הנתבעת 1, גב' xxx (להלן בשם בדוי 'רונית'), עבדה כמטפלת בביתו של המנוח ולטענתה הייתה ידועתו בציבור נכון למועד פטירתו. הנתבעים 2-12 הם קרובי משפחתו של המנוח מדרגה שנייה (להלן 'קרובי המנוח'). (רונית וקרובי המנוח ייקראו יחד להלן 'המתנגדים').
3. ביום 1.10.2009 ערך המנוח צוואה בעדים בה ציווה את מלוא רכושו לזהבה ולאחר פטירתה לשני ילדיה (להלן 'הצוואה'). במועד עריכת הצוואה ערכה גם זהבה צוואה דומה במסגרתה ציווה את רכושה בארץ לילדיה ואת רכושה בחו"ל למנוח ולאחר פטירתו לשני ילדיה (להלן 'צוואת זהבה'). מקור הצוואה היחיד נותר בידי המנוח והעתקו נמסר לזהבה. לאחר פטירת המנוח לא נמצא מקור הצוואה.
4. זהבה עתרה לקיום הצוואה (ת"ע 14130-02-16) ולהוכחתה באמצעות העתק נאמן למקור (ת"ע 14162-02-16) והמתנגדים התנגדו לבקשתה (ת"ע 14145-02-16 ות"ע 14195-02-16). מנגד עתרה רונית למתן צו ירושה אחר המנוח לפיו היא כידועתו בציבור זוכה בשני שלישים מעיזבונו (ת"ע 14177-02-16) וזהבה וקרובי המשפחה התנגדו לבקשה זו (ת"ע 14182-02-16 ות"ע 14235-02-16). גם קרובי המשפחה עתרו למתן צו ירושה אחר המנוח לפיו הם ושניים נוספים שלא הצטרפו להליך הם יורשיו הבלעדיים (ת"ע 38209-02-17) וזהבה הגישה התנגדות לבקשה (ת"ע 7134-05-17).
5. לאחר שנשמעו ראיות הצדדים וערב הגשת הסיכומים הודיעה רונית שהגיעה להסכם פשרה עם קרובי המנוח המייתר מחד 'את הדיון במעמדה ובבקשתה מכח סעיף 55 לחוק הירושה ומנגד אין בו לייתר את התנגדותה לבקשת זהבה בהיותה "מעוניינת בדבר". בהתאם להסכם שהוצג היה וקרובי המשפחה יוכרו כיורשי המנוח בין בפסק הדין בתיק זה ובין בהליך הערעור תקבל רונית 9% מחלקם נטו של קרובי המשפחה לאחר ניכוי הוצאותיהם למעט שכ"ט עו"ד קראוס. עוד הוסכם שרונית רשאית להוסיף ולהתגורר בבית המנוח עד הכרעה סופית בטענותיהם ללא תשלום דמי שימוש וכן שהצדדים ישתפו פעולה בהכנת הסיכומים נגד תביעת זהבה (להלן 'הסכם הפשרה'). רונית ביקשה ליתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה חרף התנגדות זהבה לבקשתה. בהחלטה מיום 25.3.2018 נקבע: 'מהודעת הגב' רונית עולה שהיא מבקשת לסגור את התיק במסגרתו הוגשה בקשתה לצו ירושה אחר המנוח (ת"ע 14177-02-16) בכפוף למתן תוקף של פס"ד להסכם בין הגב' רונית ליתר המתנגדים. אין מקום להיעתר לבקשתה שעה שצד נוסף להליכים בין הצדדים, הגב' זהבה, מתנגדת לבקשתה. טענות הצדדים יוכרעו במסגרת פסק הדין'.
6. חרף החלטת בית המשפט מיום 25.3.2018 ואף שרונית עמדה על התנגדותה לקיום צוואת המנוח לא הגישה היא סיכומים מטעמה וסיכומי קרובי המשפחה הוגשו מטעמם בלבד. אף שתוצאת אי

הגשת סיכומים כמוה כאי התייצבות וצריכה לגרור מחיקת ההתנגדות, מעת שנימוקי התנגדות רונית לקיום צוואת המנוח זהים לנימוקי התנגדות קרובי המשפחה, נדון בטענותיהם במאוחד.

7. לטענת זהבה יש להכיר בהעתק צוואת המנוח כתחליף למקור משום שזה העתק מקורי ואותנטי של הצוואה המקורית שנערכה לבקשת המנוח על ידי פרקליטו מזה שנים רבות שהעיד על עשייתה וחתימת המנוח בפניו וכן שהעותק שהוגש חלף המקור ניתן לה בנוכחותו לבקשת המנוח. לטענתה הצוואה משקפת את יחסו המיוחד של המנוח כלפיה ואת רצונו להוריש לה את נכסיו הן בשל קרבתו אליה והן בשל היותה אשת אמונו וסודו משך שנים רבות תוך נטילת סיכונים רבים על עצמה באופן אישי. לעניין בקשת קרובי המנוח לצו ירושה טוענת זהבה שכלל לא עלה על דעת המנוח להוריש להם את רכושו באשר יחסיו עמם היו רעים ומלאי ניכור. מוסיפה היא שהמנוח היה עורך דין בהכשרתו וידע שאלמלא יערוך צוואה ירשו אותו בני משפחתו בניגוד גמור לרצונו ולכן ערך צוואה כאמור.

8. מנגד טוענים המתנגדים שלא בכדי ערך המנוח את צוואתו בעותק מקורי אחד בלבד והותיר אותו בידיו שכן חפץ שתהיה לו שליטה מוחלטת על הצוואה באופן שיאפשר לו לבטלה בפשטות בדרך של השמדתה. לטענתם העובדה שהצוואה המקורית לא נמסרה לזהבה, לא נשמרה אצל עורך הדין ולא נמצאה לאחר פטירת המנוח בביתו, בכספות שהחזיק או אצל הרשם לענייני ירושה אינה מקרית ומלמדת על כך שלא התכוון שזהבה תהא היורשת שלו וביקש לבטל את הצוואה שערך על ידי השמדתה. עוד נטען שזהבה לא עמדה בנטל להוכיח שמקור הצוואה אבד ושעשתה את המאמצים הנדרשים למציאתו ושבנסיבות אלה בהן נעשתה הצוואה בעותק מקורי אחד שאבד קמה "חזקת ההשמדה" שהנטל הכבד לסתירתו מונח על כתפיה. לעניין יחסי זהבה והמנוח טוענים המתנגדים שאלו היו דלילים בשנים האחרונות לחייו, נשאו אופי עסקי ונסובו סביב הטיפול בחשבונותיו בשוויץ, כאשר גם הצוואה נעשתה לצורכי מס ועל מנת שיתאפשר למנוח לפתוח חשבון בנק בשוויץ בו יהיו שותפות זהבה ואמו.

דין והכרעה

9. זהבה עותרת לקיום הצוואה משנת 2009 באמצעות העתק משמקור הצוואה לא נמצא. מנגד מתנגדים קרובי המשפחה ורונית לבקשת הקיום וטוענים שיש ליתן צו ירושה על פי דין משצוואת המנוח הושמדה על ידו באופן המקים את "חזקת ההשמדה" המעבירה את נטל הסתירה לשכמה של זהבה. הכלל הוא שצוואה טעונה הוכחה בהצגת המקור. לפיכך, נבחן ראשית האם הוכח קיום הצוואה באמצעות ההעתק המצוי בידי זהבה והאם הוכח שהגשת המקור לא הייתה אפשרית. ככל שקיום הצוואה והעדר היכולת להגיש את מקורה לא יוכחו – תדחה הבקשה לקיום הצוואה וייתן צו ירושה על פי דין. ככל שקיום הצוואה והעדר היכולת להגיש את מקורה יוכחו – נבחן האם קמה 'חזקת ההשמדה' והאם נסתרה אגב בחינת נטל השכנוע. ככל שתיסתר חזקת ההשמדה – תקום הצוואה ותדחה הבקשה למתן צו לירושה על פי דין, וככל שלא תיסתר החזקה – תידחה הבקשה לקיום הצוואה וייתן צו ירושה על פי דין.

א. האם הוכח קיום צוואת המנוח באמצעות העתק?

10. כאמור הכלל הוא שצוואה "טעונה הוכחה בהגשת המקור", ואולם [סעיף 68\(ב\) לחוק הירושה](#), תשכ"ה-1965 (להלן 'חוק הירושה') מורה: "הוכח שהמקור נשמד בדרך או בנסיבות שאין בהן כדי לבטל את הצוואה, או שאי-אפשר להגיש את המקור, רשאי בית המשפט להתיר הוכחת הצוואה בהגשת העתק או באופן אחר". מלשון הסעיף עולה שניתן להוכיח קיומה של צוואה אף אם לא הוצג מקורה או העתקה, אך זאת רק לאחר שיוכח עצם קיומה של הצוואה וכן תוכנה.

11. בענייננו הגישה זהבה את העתק הצוואה שהיה מצוי ברשותה כתחליף למקור. בנסיבות אלה די בעצם קיום ההעתק כדי לשכנע את בית המשפט, ולו באופן לכאורי, שהמנוח הותיר אחריו צוואה ומהעתק אף ניתן ללמוד על צורתה, תוכנה והוראותיה (ר' שאול שוחט, נחום פינברג ויחזקאל פלומין, [דיני ירושה ועיזבון](#), עמ' 182).

12. עורך הדין xxx (להלן בשם בדוי 'עו"ד כהן') הכיר את המנוח היטב וייעץ לו משך שנים בכל ענייניו המשפטיים והוא זה שערך את הצוואה והיה עד לחתימתה. עו"ד כהן הצהיר שהעתק הצוואה שהוגש ע"י זהבה הוא ככל הידוע לו נאמן למקור (סעיף 5 לתצהיר העדות הראשית מטעמו) ובחקירה עקבית ומהימנה העיד שהצוואות של זהבה והמנוח נערכו בפגישה משותפת בנוכחותם ונחתמו על ידם בסמוך לאחר מכן (שורות 2-24 בעמ' 37-38 לפרוטוקול בהתאמה). כשנשאל האם זוכר בוודאות שהיה לצוואה רק עותק אחד השיב "אני לא יכול להגיד בוודאות, אבל למיטב זכרוני היה מקור אחד של כל צוואה, ז"א גם של המנוח, גם של זהבה ואני זוכר את הקטע לצלם את שניהם ולמסור לכל אחד מהם את הצוואות שלו/שלה, יחד עם הצילום של אותה צוואה" (שורות 22-25 בעמ' 38 לפרוטוקול). בנוסף, בית המשפט נתן אמון בעדותה הסדורה של זהבה שהשיבה לשאלות באי כח המתנגדים שאינה יודעת מדוע נעשה רק מקור אחד של הצוואה ושבזמן אמת 'חשבה שככה עושים' ולא ייחסה לכך כל משמעות, בפרט משאותה פרקטיקה התקיימה הן ביחס לצוואת המנוח הן ביחס לצוואתה שלה: "אני הבנתי וגם נראה לי המנוח, הוא קיבל את הצוואה שלי והיו שתי צוואות, אני קיבלתי את המקור של הצוואה שלי והעתק מהצוואה שלו, הוא קיבל את המקור של הצוואה שלו והעתק מהצוואה שלי, גם הוא לא לקח מקור" (שורות 18-21 בעמ' 100 לפרוטוקול). הוסיפה זהבה שגם היא יכלה לבטל את הצוואה שלה שנערכה לטובת המנוח וכללה את כל הכספים שלו שהיו בידיה אך לאור יחסי האמון בין הצדדים הם סמכו זה על זה ולא היה כל חשש כזה (שורות 4-2 בעמ' 101 לפרוטוקול, שורות 25-23 בעמ' 142-143 לפרוטוקול).

13. למעשה הצדדים אינם חלוקים ביחס לעצם עריכת הצוואה או מהימנות ההעתק שהוצג על ידי זהבה אלא שקרובי המשפחה טוענים שזו הוכחה אך ורק לצורך פתיחת חשבון הבנק בשוויץ והושמדה על ידי המנוח משלא נזקק לה עוד. לאור עדות עו"ד כהן ועדות זהבה מצא בית המשפט שהמנוח אכן הותיר אחריו צוואה, שזו נערכה בעותק מקורי אחד בלבד ושההעתק שהוגש זהה בתוכנו ובצורתו לצוואה המקורית ומלמד על הוראותיה הענייניות. מכאן שהוכח קיום צוואת המנוח בהעתק ועתה יש לבחון האם הוכחו הנסיבות שמנעו מזהבה הגשת הצוואה המקורית.

ב. האם הוכח שהגשת מקור הצוואה לא היה אפשרי?

14. לטענת זהבה לא נמצא העותק המקורי של הצוואה אף שהתקיים התנאי של 'מאמץ סביר' לאיתורה. בתצהירה פירטה זהבה את פעולות האיתור השונות שביצעה:

14.1 ימים אחדים לאחר פטירת המנוח נערך חיפוש מדוקדק בביתו על ידי מר XXX, חברו הקרוב המתגורר בארצות הברית (להלן בשם בדוי 'משה') ביחד עמה ועם רונית אך במהלכו לא נמצא מקור הצוואה. בתחילה צירפה זהבה לתביעתה הצהרה (לא חתומה) של משה על אודות פעולות החיפוש ועל ידיעתו בדבר הצוואה שערך המנוח לטובתה בשנת 2009 אך בהמשך התחוור לה שמשה שיתף פעולה בחוסר תום לב מאחורי גבה עם רונית. בין היתר גילתה שבסמוך לאחר פטירת המנוח וללא ידיעתה נסע הוא עם רונית לביתו של המנוח בקפריסין ורק לאחר ששאלה אותו לפרש מעשיו השיב שנסע לחפש את הצוואה. עוד גילתה באמצעות תמליל הקלטה שנמסר במהלך ההליך על ידי בא כוח רונית שמשה היה מוכן להתאים את עדותו לפי צרכיה של רונית ולנוחותה (ר' סעיף 21 לתצהיר זהבה). בעקבות גילויים אלה בחרה היא לוותר על תצהירו של משה וזה זומן לעדות על ידי ב"כ קרובי המשפחה.

14.2 זהבה פנתה לעו"ד כהן באמצעות בא כוחה דאז וביקשה ממנו לאתר במשרדו את הצוואה המקורית. עו"ד כהן השיב שהצוואה המקורית לא נמצאת במשרדו אך אישר כאמור בתצהיר שהעתק הצוואה המצוי בידי זהבה נאמן למקור.

14.3 בהתאם לצו שניתן על ידי בית המשפט לבקשת זהבה נערך ביום 13.12.2016 חיפוש אחר הצוואה המקורית בכספת שהותיר המנוח בבנק לאומי. בכספת נמצאו כספים ותכשיטים אך לא נמצאה הצוואה המקורית.

14.4 זהבה שכרה שירותיו של עורך דין בקפריסין על מנת לבצע בדיקה בכספת שהותיר המנוח שם. לטענתה נוכחה לגלות שלצורך פתיחת הכספת אין מנוס מנקיטת הליך משפטי מורכב בקפריסין ומשהבינה שההליך דנא יסתיים עוד בטרם תצליח לקבל סעד משפטי בקפריסין, הודיעה את בית המשפט שהיא מסכימה שהדיון בתביעה להוכחת הצוואה יימשך הגם שטרם אותרה כספת המנוח בקפריסין וטרם הובררה תכולתה.

14.5 ביום 22.6.2017 ביצעה זהבה חיפוש מדוקדק נוסף בביתו של המנוח ב-XXX ביחד עם פרקליטה, אך מקור הצוואה לא נמצא גם בחיפוש זה.

15. מנגד טוענים קרובי המשפחה שהפסיקה מטילה על תובע המבקש לקיים צוואה בהיעדר מקור נטל כבד להוכיח שעשה 'כל שביכולתו' לאתר את מקור הצוואה ושבענייננו לא עמדה זהבה בנטל זה ולא ביצעה את המאמצים הנדרשים ממנה לאיתור הצוואה המקורית. כך לטענתם זנחה היא את פתיחת הכספת בקפריסין אף שטענה בעצמה ש'אפשר שהותיר המנוח צוואתו בכספת אשר החזיק בבנק לאומי או בקפריסין' באופן המלמד על חששה מפני מה שיימצא שם; זנחה את בקשתה למינוי מנהל עיזבון זמני שיסייע בפעולות איתור הצוואה; לא מצאה לנכון לפנות לנציגי הבנק בשוויץ ולקבל מהם תצהיר בנוגע לשאלת קיומה של צוואת המנוח בתיק המתייחס לחשבונה; לא ערכה חיפוש מידי אחר הצוואה בביתו של המנוח בקפריסין; וניסתה להטעות בתצהירה ולשנות גרסתה לגבי מועד חיפוש הצוואה בבית המנוח;

16. בת"ע (ת"א) 101658/05 המנוח י.ש נ' א.ב. (22.04.2007) סקר כב' השופט שאול שוחט את ההלכות בסוגיית נטל השכנוע החל על המבקש להוכיח צוואה שלא באמצעות מקור: "אין לדרוש בדרך כלל עדות ישירה (פוזיטיבית) שאכן הצוואה אבדה, ודי בכך כי למרות חיפושים מתאימים לא נמצאה. עם זאת, יש לשכנע את בית המשפט שנעשו מאמצים סבירים למצוא את מקור הצוואה, כשלענין מידת המאמץ שעל התובע להשקיע, אין לקבוע מסמרות ויש לבחון כל מקרה ומקרה לגופו [ר' גם פרשת רענני (שם) וע"א 483/08 יורשי רוזנפלד נ' קלפנר לז(3) 552 המלמד, כי על התובע לעשות הכל לגלות את המסמך המקורי והדבר לא צלח בידיו]. בכך מכוון ביהמ"ש להטלת נטל שכנוע נגטיבי על התובע הוכחת צוואה שלא באמצעות המקור, כשהמבחן שהוא מעמיד בפניו הוא מבחן "השקידה הסבירה". אין לדרוש הוכחה ישירה פוזיטיבית שאכן הצוואה אבדה ודי בכך שלמרות חיפושים מתאימים לא נמצאה הצוואה - בבחינת ראייה נגטיבית".

17. אין מחלוקת שנטל ההוכחה לעניין המאמצים שנעשו לאיתור הצוואה מונח כל כולו לפתחה של זהבה. מהטעמים המפורטים להלן, נמצא שעל אף טענות קרובי המשפחה וניסיונם להטיל דופי בפעולות החיפוש שבוצעו על ידי זהבה, עמדה היא בנטל הנדרש:

17.1 בניגוד לטענות קרובי המשפחה הנשענות על ציטוט קטוע וחלקי מהספר "דיני ירושה" (שוחט, פיינברג ופלומין) ומהפסיקה המובאת שם, לא חל על זהבה נטל פוזיטיבי להוכיח ש"מקור הצוואה אכן אבד" - דהיינו להוכיח על ידי עדות ישירה כיצד אבדה הצוואה - אלא די בעובדה שלמרות חיפושים מתאימים המקור לא נמצא. אף נסיבות הפסיקה אליה מפנים קרובי המשפחה אינן רלוונטיות לעניינו משעה שבע"א 483/80 יורשי המנוחה רחל רוזנפלד נ' קלפנר (להלן 'פרשת קלפנר') ביטל בית המשפט העליון צו קיום צוואה לאחר שהמבקש לקיימה לא טרח כלל לחפש את המקור ולהוכיח את אי יכולתו להגישו והסתפק באמירה ש'אינו יודע היכן המקור', כך גם בת"ע 7292/01 ג' א' נ' א' ו' שוכנע בית המשפט בעקבות עדות התובע ש"לא רק שלא נעשה "הכל", כלשון השופט כהן, אלא שספק אם נעשה משהו". אף בע"א 4182/90 רענני נ' רענני (להלן 'פרשת רענני') הוברר שבנסיבות דן לא הייתה מחלוקת שמקור הצוואה מצוי בשוויץ (בשל הליך משפטי שנוהל שם) והמערער הודה שכלל לא ביקש מבית המשפט בשוויץ את השבת המקור ונמנע מלעשות כן על פי עצת עורך דינו.

17.2 בכל אחד מפסקי הדין שהובאו לעיל שב בית המשפט ומדגיש שאין מבחן צר ודווקני לעניין היעדר היכולת להמציא את הצוואה במקורה אלא יש לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו (ר' פרשת רענני לעיל). בעניינו השקיעה זהבה מאמצים ניכרים ובלתי מבוטלים למציאת מקור הצוואה וחרף זאת העלתה חרס בידה. בין היתר ערכה זהבה שני חיפושים יסודיים בבית המנוח, במסמכיו ובכליו-הראשון עם משה ורונית מיד לאחר פטירת המנוח והשני מאוחר יותר עם באי כוחה. זהבה אישרה שבחיפוש שנערך עם משה נמצאה ערימה של מסמכים אותה מסר לידיה (שורות 14-19 בעמ' 150 לפרוטוקול) אך שהצוואה לא נכללה במסמכים אלו. בנוסף על יסוד הצו שניתן נערך חיפוש בכספת של המנוח בבנק לאומי. אף שקרובי המשפחה מלינים על כך שזהבה לא עשתה מאמצים מספיקים לאיתור הצוואה בכספת בקפריסין התרשם בית המשפט דווקא שנעשו מאמצים כנים להביא לפתיחת הכספת אך לאור קשיים בירוקרטיים מול הרשויות בקפריסין לא הסתייע הדבר. כבר בדיון הראשון שהתקיים ביום

13.10.2016 עתרה זהבה למתן צו לפתיחת הכספת וזה ניתן בהסכמת הצדדים. אחר דין ודברים בין באי כח הצדדים לעניין נוסח הפסיקתה ערכה זהבה בירור בקפריסין באמצעות עורכי דין מקומיים והסתבר לה שהבנק המקומי בקפריסין לא יאות לאפשר בדיקת תכולה של כספת על יסוד צו של בית משפט ישראלי ונדרש לנקוט הליך נפרד בבית המשפט המקומי בקפריסין. אף על פי כן עמדה זהבה על בקשתה לפעול לאיתור הצוואה בכספת בקפריסין ופסיקתה בעניין נחתמה ביום 23.2.2017 בנוסח שהוסכם על באי כח הצדדים. על פי נוסח הפסיקתה נאותה זהבה לשאת בעצמה בכל העלויות הכרוכות באיתור הכספת ובהוצאות השהות והנסיעה של עורכי הדין מטעם הצדדים כולם. ביום 23.3.2017 הודיע ב"כ זהבה שהפסיקתה שניתנה תורגמה לאנגלית ונמסרה למשרד עורכי הדין בקפריסין אך עו"ד המטפל בקפריסין מסר שידרש זמן על מנת להוציא לפועל בקפריסין את הצו הישראלי. ביום 5.4.2017 הודיעה זהבה לבית המשפט שלאור בירורים נוספים שנערכו התחוויר לה שיישומו של הצו בקפריסין יארך זמן רב בשל משוכות בירוקרטיות שפורטו בהודעה ועל כן אף שתמשיך לעשות כל הניתן למצות את מאמצי האיתור עד תום - מסכימה היא שההליך להוכחת הצוואה בהעתק יימשך כסדרו.

17.3 אין לזקוף לחובתה של זהבה את העובדה שטרם הובררה תכולת הכספת בקפריסין מפאת נסיבות שאינן תלויות בה. בניגוד לנסיבות פרשת רענני, שם היה ידוע לכולם שהצוואה נמצאת בבית המשפט בשווייץ ואף על פי כן לא טרח מבקש הקיום לפעול להשגת המקור, בענייננו אין כל בטוחה לכך שהצוואה תמצא בכספת עלומה בקפריסין ולמעשה הסיכוי שתתגלה דווקא שם אינו גבוה במיוחד בהיעדר כל אינדיקציה לכך. אף על פי כן זהבה הייתה מוכנה לעשות מאמצים לא מבוטלים ולשאת בהוצאות רבות על מנת לחשוף את תכולת הכספת. אף אין כל ממש בניסיונות קרובי המשפחה לטעון שזהבה 'לא קידמה את פתיחת הכספת בגלל אינפורמציה שהגיעה אליה' או בשל החשש שתינזק מפתיחתה שכן עלולה להימצא בה צוואת המנוח עם ציון הכיתוב 'מבוטל'. לו חששה זהבה מפתיחת הכספת לא הייתה נוקטת מלכתחילה בהליך שמטרתו להביא לתוצאה זו ולו היו קרובי המשפחה סבורים באמת ובתמים שיש יסוד לטענה שהעלו בעלמא בדבר גילוי הצוואה המבוטלת בכספת היו הם עומדים על פתיחתה.

17.4 טענות זהבה לעניין אופי והיקף מאמצי האיתור לא נסתרו ובאי כח המתנגדים נמנעו מלחקור אותה על עניין זה. עם זאת, אגב חקירתה אישרה רונית שביום שישי לאחר הלווית המנוח זהבה ומשה חיפשו מסמכים 'בכל המקומות' (שורות 9-11 בעמ' 418 לפרוטוקול) והוסיפה שהחליטה לאסוף בעצמה את המסמכים של המנוח שהיו ברחבי הבית ולסדרם בארונות במרתף כך שבעת החיפוש שנערך על ידי זהבה ובאי כוחה ביום 22.6.2017 כבר היו כל המסמכים מרוכזים במקום אחד (שורות 1-3 בעמ' 417 לפרוטוקול). בחקירת רונית (שהוסיפה להתגורר בבית המנוח לאחר פטירתו והיתה לה גישה מלאה לכל מתקני הבית בכל רגע נתון) עוד התברר שהיו מסמכים כדוגמת נ/5 שהוציאה מבית המנוח והעבירה לבא כוחה, עו"ד פרי, מבלי לספר על כך לאיש או למסור העתק מהם לאיש כיוון ש"לא שאלו" (עמ' 423 לפרוטוקול). רונית שינתה גרסתה לעניין עיתוי נטילתה את מסמכים מבית המנוח אם טרם החיפוש שנעשה על ידי משה וזהבה או אחריו. עדות רונית הותירה רושם עגום מאוד והתנהלותה העולה כדי שיבוש הליכי משפט אינה מאפשרת מתן אמון כלשהו בעדותה (עמ' 415-425 לפרוטוקול). אף חקירת משה בעניין זה הותירה תחושה לא נוחה בלשון המעטה. משה הודה בפה מלא ש'מינה את עצמו' לערוך

לבדו חיפוש מקיף אחר מסמכים בביתו של המנוח מיד לאחר הלוויתו (שורות 6-8 בעמ' 509 לפרוטוקול), שלא יצר קשר עם אף אחד מבני המשפחה או עם זהבה להודיע על יוזמת החיפוש (שורות 1-4 בעמ' 506 לפרוטוקול), אך שבפועל לא היה לבד לאורך "90%" מתהליך החיפוש כיוון שהצטרפו אליו זהבה, רונית ואנשים נוספים ששהו בבית המנוח באותה עת (שורות 10-12 בעמ' 507 לפרוטוקול). חמור מכך - משה אף הודה שנסע לערוך חיפוש מסמכים בבית המנוח בקפריסין ביחד עם רונית אך שלא גילה על כך "לאף אחד" כולל זהבה כיוון ש'רצה לבדוק אם כבודו של המנוח נשמר' ובהמשך חזר בו מגרסתו זו והודה שבעצם 'רצה להגן על האינטרסים של עצמו' (עמוד 510 לפרוטוקול). משהוכח שרונית ומשה היו מעורבים בהליך איתור הצוואה וששליטתה של זהבה בהתרחשויות הייתה מוגבלת בשל התנהלות חסרת תום לב והסתרה מכוונת של מידע מצדם אין לקבל הטענה שלא עשתה 'הכל' לאיתור הצוואה.

17.5 לאור העובדה שרונית ומשה שיתפו פעולה תוך התערבות בוטה באיסוף המסמכים והסתרת פעולותיהם מזהבה כמפורט לעיל, אף לא ניתן להתעלם מהחשש שהעלתה זהבה בסיכומיה שמא לא בכדי לא נמצא מקור הצוואה בבית המנוח. לעניין זה נקבע בע"א 551/85 קלפנר נ' בניאל (31.12.1985) שלמרות שמקור הצוואה לא נמצא אף שהיה אמור להימצא בחזקת המנוח באופן שמקים כביכול את חזקת ההשמדה (בה נדון בהרחבה להלן) - יש להתחשב בנתונים עובדתיים שיש בהם לסתור את החזקה וביניהם 'שלא למנה, שהיא מעוניינת בדבר, היתה אפשרות של גישה לצוואה והאפשרות שהיא נלקחה על ידה אינה בלתי אפשרית לאור נסיון העבר'. אף בענייננו הוכח שלרונית שהתגוררה בבית המנוח לאחר פטירתו הייתה גישה מלאה לכל מסמכיו וחפציו והיא אף לא היססה לרכוש, לקחת ולעשות בהם שימוש לטובתה תוך שהיא עושה יד אחת עם משה להסתרת פעולותיהם באופן שאינו שולל האפשרות שמאמצי זהבה לאיתור הצוואה לאחר פטירת המנוח סוכלו באופן מכוון ועל כן לא צלחו.

18. סיכומי של פרק זה - משהוכחו כל יסודותיו של [סעיף 68\(ב\) לחוק הירושה](#) בדבר קיום הצוואה, תוכנה וכן שנעשו מאמצים מתאימים לאיתור מקור הצוואה - ניתן באופן עקרוני להתיר הוכחתה באמצעות ההעתק. עתה נידרש לטענות המתנגדים בדבר השמדת הצוואה.

ג. 'חזקת ההשמדה'

19. [סעיף 36\(א\) לחוק הירושה](#) מורה 'המצווה רשאי לבטל צוואתו, אם על ידי ביטול במפורש באחת הצורות לעשיית צוואה, ואם על ידי השמדת הצוואה; השמיד המצווה את הצוואה, חזקה עליו שהתכוון בכך לבטלה'. יש לבחון האם העובדה שמקור הצוואה לא נמצא מקימה חזקה שבעובדה שזו הושמדה על ידי המנוח.

ג.1 נטל הוכחת השמדת הצוואה

20. לטענת קרובי המשפחה נטל ההוכחה בתיק זה מוטל כולו על כתפיה של זהבה וזאת משום 'חזקת ההשמדה' אותה מחילים כאשר צוואה נעשית בעותק מקורי אחד שלא נמצא. מנגד טוענת זהבה שנטל הראייה להוכחת טענת ההשמדה מוטל על המתנגדים לאור הלכת בית המשפט העליון בעניין [ע"א 27/86 היועץ המשפטי לממשלה נ' זגה](#), מב(4), 588 (להלן 'פרשת זגה'), לפיה הנטל המוטל על מבקש

קיום הצוואה בהעתק להוכיח שאין בידו להגיש את המקור אינו משחרר את מי שטוען כי המצווה ביטל את צוואתו להוכיח את טענת הביטול.

21. ככלל התובע קיום צוואה אינו חייב להוכיח שהמצווה לא ביטל את צוואתו. על פניו נכון הדבר הן כאשר התובע מגיש לקיום את הצוואה במקורה והן כאשר עובר הוא את המחסום הקבוע [בסעיף 68\(ב\) לחוק הירושה](#) ומקבל היתר מבית המשפט להגשת ההעתק כראיה משנית לשם הוכחת עצם קיום הצוואה. עם זאת כבר בפרשת זגה נשמעה דעה סותרת לעניין יישום הכלל האמור מקום בו חלה 'חזקת ההשמדה', דהיינו- כאשר מקור הצוואה האבוד אמור היה להימצא בחזקת המנוח. על הסתירה הנובעת מפרשת זגה עמד כב' השופט שוחט [בתי"ע 101658/05](#) שלעיל: "בפרשת היועמ"ש נ' זגה (שם) קובע ביהמ"ש, במקום אחד (עמ' 594), כי הנטל להוכיח את ביטול הצוואה, מקום והותרה הוכחתה על פי [ס' 68\(ב\) לחוק הירושה](#), מוטל על כתפי מי שטוען את טענת הביטול. במקום אחר (עמ' 595-596), מציין הוא את החזקה שבעובדה לפיה אם צוואה אמורה להימצא בחזקתו של המנוח ולא נמצאת שם יש להניח שהמנוח השמיד אותה והביא בכך למעשה לביטולה. בקיומה של החזקה האמורה עובר הנטל לסתירתה, על מי שמבקש להוכיח את קיומה של הצוואה, שהמצווה לא ביטל אותה". מסקנת כב' השופט שוחט היא שבמקום בו קיימת 'חזקת ההשמדה' הנטל להוכחת קיומה הפיזי של הצוואה - דהיינו ששרירה היא וקיימת ולא בוטלה על ידי המנוח - ראוי לו שיוטל על שכמו של המבקש את הוכחתה, הוא התובע. טענת זהבה בסיכומיה שכב' השופט שוחט אימץ עמדה זו רק במקרה חריג ביותר בו לא נמצא מקור ואף לא העתק כלשהו אינה נכונה שכן במקרה האמור החזיק מבקש הקיום העתק צוואה חתום ואף על פי כן הועבר אליו נטל השכנוע. אף [בעמ"ש \(י-ם\) 8078-06-10 פלוגי נ' אלמונית](#) אליו הפנו קרובי המשפחה בסיכומיהם מאמצת כב' השופטת תמר בזק רפפורט את 'חזקת ההשמדה' בנסיבות בהן צוואה שנעשתה הוחזקה בידי עושה ולאחר הפטירה התברר כי לא ניתן לאתרה, תוך שהיא דנה בשאלת הנטל: "הדין האנגלי - וכמותו שיטות משפט במקומות נוספים רבים, כגון: ארה"ב, קנדה סקוטלנד ואף שיטות קונטיננטליות - גורס כי המסקנה הטבעית מהעדרה של צוואה בנסיבות כאמור, היא כי הצוואה הושמדה לשם ביטולה. משהוכח כי צוואה כזו איננה, חזקה כי היא הושמדה (ש' שילה פירוש [לחוק הירושה](#), תשכ"ה - 1965, כרך א', ע' 339 (1992)). חזקה זו אומצה בפסיקת בית המשפט העליון קודם לחקיקת [חוק הירושה \(ע"א 178/65 בן טובים נ' שויי, פ"ד כ \(1\) 113 \(1966\)](#), אשר אוזכר בהסכמה, גם לאחר חקיקת חוק הירושה, [בע"א 740/82 גבריאלי נ' מילצן, פ"ד לו \(1\) 90 \(1986\)](#) ולא שונתה אף בפסיקה שלאחר חוק הירושה [\(ע"א 551/85\) קלפנר נ' בניאל \(פורסם במאגרים, \[פורסם בנבו\], 13.7.87\)](#) (להלן - עניין קלפנר). כפי שמציין פרופ' שילה בספרו לעיל, מדובר בחזקה שבסיסה בהגיון בריא, ואין טעם שלא להחילה במשפטנו אף לאחר שחוקק [חוק הירושה](#) דהיום (שילה, שם). "לעניין עוצמת הנטל קובעת כב' השופטת רפפורט: "כיוון שבסיסה של חזקת ההשמדה הוא בהגיון ובניסיון החיים, ברי כי מדובר בחזקה שאיננה חלוטה. לכן, הטוען כי העדר הצוואה איננו פרי השמדתה רשאי להביא ראיות לכך. אלא שנטל השכנוע כי כך הוא מוטל על שכמו של הטוען בניגוד לחזקת ההשמדה, כאשר עוצמת הנטל וטיב הראיות שיש להביא כדי לסותרת משתנה ממקרה למקרה בהתאם לנסיבותיו (ראו: עניין קלפנר)".

22. אף שספק אם ראוי להחיל את חזקת ההשמדה המעבירה את נטל ההוכחה לכתפי מבקש קיום הצוואה מקום בו הוגש העתק נאמן למקור והוכחו כדבעי כל תנאי [סעיף 68\(ב\)](#) [לחוק הירושה](#), נניח דבר קיומה של החזקה לצרכי הליך זה שכן כפי שיפורט להלן ממילא עמדה זהבה בנטל השכנוע לסותרת.

ג.2 האם נסתרה חזקת ההשמדה?

23. ראשית, נדמה שאין מחלוקת שמקור הצוואה נשמר מלכתחילה בחזקת המנוח ולא יצא מידי טרם פטירתו. זהבה העידה שבמעמד חתימת הצוואה אצל עו"ד כהן חתמו היא והמנוח על עותק מקורי אחד בלבד של כל אחת מהצוואות, אותו נטל כל אחד עמו, והעביר לידי האחר העתק בלבד. אף עו"ד כהן הצהיר שהצוואות במקור נמסרו באותו מעמד למצווים עצמם ושלא נמצאה כל צוואה מקורית במשרדו (סעיפים 4 ו-7 לתצהיר עדותו הראשית). בחקירתו אישר עו"ד כהן שלמיטב זכרונו היה מלכתחילה 'עותק אחד + צילום' (שורה 22 בעמ' 21 לפרוטוקול) ושלא הפציר במנוח שימסור עותק לנהנה או שיפקידו ברשם הירושות שכן 'כפי שאתה ציינת ואני אישרתי, הוא היה איש סודות וממש רצה לשמור על סודיות ולכן לא נכנסתי לשיקוליו ולא נכנסתי למה הוא עשה עם הצוואה המקורית, אני מצאתי לנכון למסור לו את המקור כפי שאני נוהג לעשות במקרים אחרים ולבקשתו, אני זוכר, שנתתי לו צילום' (שורות 2-6 בעמ' 22 לפרוטוקול). לבד מעדויותיהם של זהבה ועו"ד כהן שתאמו זו את זו, לא זימן מי מהצדדים עד שטען שמקור הצוואה הועבר לידיו בשלב כזה או אחר ולא הוצגה כל ראיה המוכיחה שמקור הצוואה עשוי היה להימצא במקום אחר. משכך אין אלא להניח שבענייננו חלות נסיבות עובדתיות המקימות את 'חזקת ההשמדה'.

24. ממכלול הראיות שהוצגו לבית המשפט כדי לסתור את 'חזקת ההשמדה' ובנסיבות הייחודיות בענייננו, מקום בו הוגש העתק נאמן למקור של הצוואה ולא הוצגה ולו ראשית ראיה נגד האותנטיות שלה - אין להטיל על זהבה עוצמת נטל 'גבוהה' מזו הקיימת במשפטים אזרחיים (כטענת קרובי המשפחה בסיכומיהם) כי אם דווקא מקלה ומופחתת. הואיל והגיון וניסיון החיים הם המקימים את חזקת ההשמדה שמטבעה איננה חלוטה, די בהגיון וניסיון החיים על מנת להפריכה. בענייננו הוכיחה זהבה שמכלול הנסיבות מצביע על כך שלא הייתה למנוח כל כוונה לבטל או להשמיד את הצוואה וסתרה את חזקת השמדתה וזאת מהטעמים שלהלן:

24.1 המנוח לא גילה דעתו שהוא חפץ בביטול הצוואה - המנוח היה עורך דין בהכשרתו וכפי עדותה של זהבה היה אדם מסודר וקפדן שאינו משאיר דברים ליד המקרה (שורות 19-23 בעמ' 158 לפרוטוקול). גם חברו הוותיק של המנוח, מר xxx (להלן בשם בדוי 'רועי'), העיד שהיה מסודר באופיו 'היות וזה היה, זה נתפס אצלו שהוא בעולם צריך להסתדר עם מה שיש לו אז הוא ניהל את הדברים שלו בצורה מסודרת, מוקפדת מבחינת כל אחד מסביבו במעגלים הקרובים יותר והרחוקים יותר עושה הוא והוא היה עם כולם, כל אחד בקשר לפי הצורך שלו, אבל הוא ניהל ניירת מסודרת של כל מיני דברים' (שורות 6-12 בעמ' 198 לפרוטוקול). חבר נוסף של המנוח, מר xxx (להלן בשם בדוי 'ליאור'), חיזק עדות זו והעיד שהמנוח 'היה בן אדם מחושב, הוא ידע מה הוא עושה' (שורה 18 בעמ' 218 לפרוטוקול). אף על פי כן, המנוח לא הותיר אחריו כל מסמך המעיד על ביטול הצוואה או על השמדתה, לא סיפר לאף אדם על כוונתו או על פעולותיו לביטול הצוואה ולא ערך צוואה חדשה המבטלת את הצוואה המקורית. עו"ד כהן

ליווה את המנוח בכל ענייניו המשפטיים החל מסוף שנות התשעים ועד לפטירתו בשנת 2015, ייעץ לו רבות בנושאי מיסוי ואף ערך את צוואת אמו xxx ז"ל (להלן בשם בדוי 'אילנה') ואת צוואתו שלו. בית המשפט התרשם שעו"ד כהן היה 'איש סודו' של המנוח בכל הקשור לענייניו המשפטיים ושהמנוח שיתף אותו בנושאים שהטרידו אותו וסמך עליו שישמור על דיסקרטיות מלאה בכל הנוגע אליהם. אף שהמנוח נפגש עם עו"ד כהן פעמים רבות בתקופה שבין עריכת הצוואה בשנת 2009 ועד לפטירתו שש שנים לאחר מכן, מתצהירו וחקירתו עלה שמעולם לא אמר לו דבר בנוגע לביטול הצוואה שערך ולא ביקש ממנו להכין צוואה אחרת תחתיה. אף שקרובי המשפחה מנסים לטעון שעצם העובדה שאדם מסודר ומחושב כפי שהיה המנוח לא מסר לידיה של הנהנית על פי הצוואה עותק מקורי מלמד על כך שביטל את הצוואה ולא רצה להוריש לה את רכושו, ההיגיון דווקא מלמד אחרת - אין זה סביר שאדם קפדן הסומך רק על עצמו היה מסתפק בהשמדת הצוואה המקורית על ידי קריעתה או השלכתה לאשפה לו היה חפץ בביטולה. הגיוני הרבה יותר שהיה דואג להבטיח את אי קיום הצוואה באמצעות לקיחת העותק מזהבה, התייעצות עם עו"ד כהן בדבר הצעדים בהם עליו לנקוט או ביצוע כל אקט פורמאלי אחר שמשמעותו ביטול פוזיטיבי של הצוואה. משהמנוח לא נקט באף אחד מהאמצעים האמורים חרף עדויות עקביות על אופיו והתנהלותו המחושבת והשכלתו המשפטית - נחלשת חזקת ההשמדה.

24.2 המנוח חשף דבר קיום הצוואה לפני מספר מקורבים ודאג לספק לזהבה מידע שיאפשר לה גישה לכספיו בעת הצורך - כמה מחבריו הקרובים של המנוח העידו שסיפר להם על קיומה של הצוואה: מאמן הכושר האישי, מר xxx (להלן בשם בדוי 'עידו'), העיד שהיו לו שיחות רבות עם המנוח במסגרת האימונים היומיים ושהוא אמר לו מספר לא מבוטל של פעמים ש"זהבה בצוואה" ושהוא "משאיר לזהבה הכל" (שורה 4 בעמ' 166 ושורות 16-17 בעמ' 167 לפרוטוקול). גם החבר רועי העיד שהוא ידע שהמנוח רצה להעביר את רכושו לזהבה כיוון שסיפר לו שעשה את הצוואה (שורות 20-22 בעמ' 200 לפרוטוקול). אף בת זוגו של המנוח בשנים 2013-2014 לערך, הגב' xxx (להלן בשם בדוי גב' לביא), הצהירה והעידה על כך שהמנוח שיתף אותה בפרטים רבים הנוגעים למעורבותה של זהבה בחייו וסיפר לה על כך שערך צוואה לטובתה. עדותה של הגב' לביא הייתה מפורטת ומהימנה והותירה רושם שהיא זוכרת היטב מעמד זה בו התחוויר לה שזהבה היא היורשת את המנוח. לגב' לביא לא הייתה כל היכרות אישית עם זהבה והיא העידה שפגשה בה פעמיים בלבד בנסיבות מצערות (במהלך אשפוזו של המנוח באברבנאל ובהלווייתה של אילנה), כך שאין כל מקום להניח שיש לה אינטרס בתוצאות ההליך. בנוסף לעדויות השונות הצהירה זהבה שהמנוח קבע עמה פגישה במסעדה בשנת 2011, כשנתיים לאחר עריכת הצוואה, ובמעמד זה מסר לה דפים עליהם תיעד בכתב ידו את מספרי חשבונות הבנק שלו בקפריסין ובישראל וכן פרטי אנשי קשר הקשורים בחשבונותיו. במעמד זה אף מסר לה המנוח את מספרי הקוד לכספות שהחזיק בקפריסין ובישראל ואלו נרשמו בכתב ידה. התרשומת האמורה (נספח 8 לתצהירה) מלמדת גם היא על מידת האמון שרכש המנוח לזהבה ועל כך שרצה שתהיה לה גישה לכל כספו בשעת הצורך. לו המנוח היה משמיד צוואתו ולא חפץ שזהבה תירש אותו לא היה דואג להעביר לידיה את הפרטים הכספיים הדיסקרטיים ביותר, בפרט נוכח העדויות הרבות על החששות הכבדים שליוו אותו מגילוי ענייניו הכספיים ועל הקנאות בה שמר על פרטיותו בתחום זה.

24.3 יחסיהם המיוחדים של זהבה והמנוח - אף שקרובי המשפחה ניסו לטעון שהקשר בין זהבה למנוח בשנותיו האחרונות היה 'דליל ורובו ככולו בעל אופי עסקי', עמדה זהבה בנטל להוכיח שבינה ובין

המנוח נרקם קשר ייחודי שהתבסס על חברות ואמון. זהבה העידה ש"המנוח היה חבר נפש ומה שאני עשיתי בשבילו אני לא חושבת שאף אחד מהאנשים פה לא עשה בשבילו" (שורות 26-27 בעמ' 69 לפרוטוקול). עדות זו נתמכה בעדויות חברי המנוח ובעדות הגב' לביא מכולן עלה שהמנוח ראה בזהבה דמות משמעותית מאד בחייו כלפיה חש מחויבות, קרבה והכרת תודה. הגב' לביא העידה על זהבה ש"היא הייתה מאוד מעורבת בעניינים שלו, גם אחרי שהם נפרדו כבני זוג היא המשיכה להיות גם מעורבת וגם בקשר וגם בקשר רגשי מכל מיני סוגים והיא המשיכה לעזור לו, לבקשתו" (שורות 24-27 בעמ' 47 לפרוטוקול). אף כשב"כ קרובי המשפחה ניסה לעמת אותה עם הטענה ש'גם מה שהמנוח סיפר לך על זהבה, זה היה רק בהקשרים עסקיים שהיא עוזרת לו עם חשבוניות הבנק' השיבה הגב' לביא בנחרצות: "זה לא נכון מה שאתה אומר, הוא סיפר לי אין סוף עליה" (שורה 12 בעמ' 55 לפרוטוקול). יוזכר שהגב' לביא הייתה בקשר זוגי עם המנוח בשנים 2013-2014, למעלה מעשור לאחר פרידתו מזהבה וכארבע שנים לאחר עריכת הצוואה – כך שהטענה שבשנים אלו זהבה כבר לא הייתה דמות מרכזית וגם לא הרבה פחות מכך' נסתרה. גם חברו של המנוח, מר xxx (להלן בשם בדוי 'איתי'), שהכיר את המנוח בראשית שנות התשעים ולאחר שנות נתק חזר לקשר הדוק עמו בשנת 2010, העיד בהגינותו שלא ידע על הצוואה עד שנחשף להליך המשפטי אך השיב ללא היסוס שתוכן הצוואה לא הפתיע אותו שכן "זהבה הייתה הקשר הכי משמעותי במשך כל השנים האחרונות, אם בכלל, שהיה למנוח הכבוד וההערכה והאהבה שהוא רכש לה לדעתי, רק כשמעתי על הנושא של הצוואה, גם כשהיא אינה בת משפחה, זה נראה לי הדבר הכי הגיוני שיש" (שורות 6-9 בעמ' 233 לפרוטוקול). חרף ניסיונות קרובי המשפחה לטעון בסיכומיהם שעדויות החברים השונים חיזקו את הטענה בדבר התרופפות הקשר, למעשה כל אחד מהם (עידו, רועי, ליאור ואיתי) העיד על חשיבות הקשר בין זהבה והמנוח, הן מבחינת המחויבות האישית כלפיה והן מבחינת האמון שרכש לה לאור מעורבותה העמוקה בענייניו הפיננסיים. כך לדוגמא העיד ליאור לעניין זה: "יתראה, זהבה הייתה למעשה הכיסוי לעניינים הפיננסיים שלו. העניינים הפיננסיים שלו היו הדבר שהכי הכי הטריד אותו, זה היה הפחד הכי גדול שלו, זה היה החשש הכי גדול שלו, זה מה שהרס לו את החיים וזה מה שהביא בסופו של דבר למותו. עכשיו, זהבה שימשה כיסוי לכל הפיננסיים שלו מול הפחד של שזה היה רשות המס האמריקאית, היא למעשה הייתה אשת האמון שלו, הוא שם את כל אמונו בזהבה לאורך כל השנים מהתחלה, משנת 2000 הוא שם את כל אמונו בזהבה" (שורות 10-17 בעמ' 215 לפרוטוקול). אמנם היו חברים שהעידו שיחסי המנוח עם זהבה ידעו עליות ומורדות וכן מחלוקות לאור העמדה הבעייתית בה הייתה נתונה זהבה והסכנות אותן נטלה על עצמה כדי לסייע למנוח, אך ההתרשמות מעדותם היא שחיכוכים אלה היו נקודתיים ובסופו של יום לא האפילו על עוצמת הקשר ביניהם. וכך העיד רועי לעניין זה: "הוא מאד העריך את העזרה של זהבה ואת הקרבה אליו ולא פעם אמר הוא אמר שהיא מלאך מבחינתו והיה ביניהם קשר, קשר טוב לאורך הרבה זמן, היו כל מיני ירידות אבל מזיכרון היה קשר טוב מאד" (שורות 13-16 בעמ' 200 לפרוטוקול).

מנגד, עדויות עדי המתנגדים לעניין זה היו מוקצנות ונראה היה ש'דקלמו' את הגרסה לפיה מחד המנוח כלל לא היה בקשר עם זהבה לאחר פרידתם, ומאידך כעס עליה מאד בשל ניצולו על רקע העניינים הכספיים ביניהם - וזאת מבלי שידעו לפרט על נושא זה כמעט דבר; עדותה של הד"ר xxx (להלן בשם בדוי הגב' מורי') שהייתה בקשרי חברות עם המנוח שנים רבות לא הייתה מהימנה כלל, רצופה סתירות, התחמקויות ותשובות מעורפלות. הגב' מור לא טענה בתצהירה דבר לעניין אופי קשריו

של המנוח עם זהבה אלא רק שייסמוך לאחר שבעלה נהרג, נוצר הקשר הרומנטי ביניהם שהיה לפרק זמן של שנה-שנתיים והסתיים בתחילת שנות התשעים, ואז נותק לחלוטין למשך שנים רבות, עד שפנה אליה שוב בעניין חשבון הבנק בשוויץ" (סעיף 5 לתצהירה). בחקירתה נזכרה פתאום להגיד ש"הקשר ביניהם היה קשר אינטרסנטי, היה קשר רופף. אני יודעת שהיא סחטה אותו כספית" (שורות 24-25 בעמ' 290 לפרוטוקול). כשנשאלה למה היא מתכוונת ש"היא יודעת" ענתה: "אני לא, אני לא יודעת בוודאות את הדברים האלה זה פשוט רק ממה שהוא סיפר, שהיא משכה כספים, מחשבונות שהוא עזר לה לקנות דירה, כל זה בעד העזרה שהיא נתנה" (שורות 1-3 בעמ' 291 לפרוטוקול); גם חברתו של המנוח הגב' XXX (להלן בשם בדוי 'הגב' אנוש') חזרה שוב ושוב על הגרסה שהיחסים בין המנוח וזהבה "מתו" לאחר הפרידה (שורות 13-21 בעמ' 392 לפרוטוקול) ושהיא לא מילאה שום תפקיד בחיים שלו ומצד שני ידעה להגיד בחקירה חוזרת שהמנוח כעס על זהבה לקראת סוף החיים שלו "בגלל הכסף בשוויץ שהיה על שם זהבה ברור שזה כסף שלו וחלק אני לא יודעת אם זה הרוב או הכל אני לא יודעת אבל חלק די נחמד היא לקחה והיא קנתה דירה והוא היה מאד כועס על זה" (שורות 9-13 בעמ' 406 לפרוטוקול). עדויות אלה עמדו בסתירה לעדויות חברי המנוח וזהבה שהעידו שהמנוח רצה לסייע לזהבה ברכישת הדירה ולגמול לה בכך על כל הסיוע שהעניקה לו ולכן נתן לה במתנה 1.2 מיליון ש"ח ומטילי זהב בשווי של כמיליון דולר עוד בחייו.

אין ממש בטענת קרובי המשפחה שהעובדה שזהבה לא ידעה לפרט מתי ובאיזו תדירות נפגשה עם המנוח בביתו מעידה על כך שלא היה ביניהם 'קשר אישי'. לבד מהעובדה שלטענתה רבים מהמפגשים נערכו דווקא מחוץ לבית, מובן שלא ניתן ללמוד מתדירותם מה הייתה עוצמת הקשר הרגשי וודאי שלא להסיק מכך על אודות ביטול הצוואה. גם העובדה שחברי המנוח לא ראו את זהבה בביתו אינה מעלה ואינה מורידה דבר לעניין זה שכן כולם העידו שהמנוח נהג להפריד בין הקשרים השונים שניהל ו'היה נפגש עם כל אחד בנפרד' (ראו לדוגמה עדות עידו בשורות 1-23 בעמ' 180-181 לפרוטוקול לפיה לא פגש באף אחד מהחברים הטובים האחרים של המנוח ולא רק בזהבה). אף אין ממש בטענה שלמנוח לא היה קשר מיוחד עם ילדיה של זהבה. בניגוד לנטען כל חברי המנוח העידו שהוא חש מחויבות גדולה כלפי ילדיה והיה עמם בקשר גם לאחר הפרידה, כשהדבר בא לידי ביטוי לא רק בטיול האופנועים באירופה אלא גם בהיבטים נוספים רבים (כדוגמת אירוח בקפריסין, עניין משותף במוזיקה, מפגשים משותפים וכו').

24.4 חשבון הבנק בשוויץ – על מנת לספק הסבר לטענה בדבר השמדת הצוואה טוו המתנגדים תיאוריה לפיה הצוואה משנת 2009 נערכה ונחתמה רק על מנת לפתור בעיית 'ניגוד אינטרסים' שהתעוררה עם פתיחת חשבון בנק בשוויץ על שם אילנה וזהבה ושזו בוטלה משלא נדרשה עוד לאחר שחשבון הבנק נפתח. טענה זו עליה בנו המתנגדים תילי תילים של השערות וספקולציות נתמכה במסמך אחד בלבד אותו מצאה רונית בבית המנוח לאחר פטירתו והוסתר במכוון מזהבה עד למועד הגשת תצהיר עדותה הראשית (נספח 5/), וכן עדות בלתי מהימנה בלשון המעטה של הגב' מור. המתנגדים לא עמדו בנטל להוכיח נכונות טענתם וזו קרסה כמפורט להלן:

24.4.1 בית המשפט נתן אמון רב בעדות עו"ד כהן שעומת עם הסברה שהצוואה הייתה דרושה למנוח לשם הצגתה לבנק בשוויץ ושלל אותה מכל וכל: "אני לא זוכר דבר כזה וזה לא נשמע לי הגיוני. אני עורך

צוואה למטרה אחת, שהיא המטרה המקובלת" (שורות 14-15 בעמ' 21 לפרוטוקול). גם כשב"כ קרובי המשפחה ניסה 'לרענן' את זכרוננו בנושא השיב הוא בנחרצות: "לו היו אומרים לי שהנושא קשור להצגת הצוואות או הצוואה, אחת מהן, לבנק או לצרכי בנקאות, אני הייתי זוכר. ב. לא הייתה נותן יד לדבר כזה כי בשבילי צוואה היא מסמך, אחד המסמכים החשובים ביותר" (שורות 17-20 בעמ' 38 לפרוטוקול);

24.4.2 משקלו של נ/5 - מכתב נושא תאריך 14.9.2009 שכתב המנוח בכתב ידו לבנקאית האחראית על חשבוניתיו הגב' xxx (להלן בשם בדוי 'גב' אהרון) - הוא זעום ביותר משלא הוגש באמצעות עורכו או על ידי זהבה החתומה עליו ומאשרת את תוכנו אלא על ידי רונית שניצלה את המשך מגוריה בבית המנוח לאחר פטירתו ויצאה ל'מסע דיג' ברחבי הבית על מנת לאתר מסמכים שיסייעו לה בבניית גרסתה. מכל מקום המסמך האמור אינו אומר דבר על הכנת הצוואה אלא רק מצביע על כך שבפגישה הקודמת עם הגב' אהרון עלתה סוגייה של 'ניגוד אינטרסים' אותה קיווה המנוח לפתור באמצעות הפיכת חשבון הבנק שנפתח ביום 10.9.2009 על שם זהבה בלבד לחשבון משותף שבו זהבה תהיה 'שותף חוזי' ואילו אילנה תהיה ה'בעלים הנהנה';

24.4.3 המסמכים אותם ביקשה זהבה לצרף לאחר הגשת נ/5 מלמדים על השתלשלות העניינים סביב פתיחת חשבון הבנק וסותרים את הטענה שהצוואה הוכנה על מנת לאפשר את פתיחתו של חשבון הבנק. לאור חשיבותם להליך ומשגם ב"כ קרובי המשפחה עשה בהם שימוש בסיכומיו ולא עורר כל טענה מהותית נגד צירופם - הבקשה מתקבלת. מעיון במסמכים עולה שאכן לאחר שזהבה חתמה ביום 10.9.2009 על מסמך בו ביקשה לפתוח חשבון על שמה בלבד בסניף בנק UBS בציריך (שם אושר ע"י הגב' אהרון), חתמה היא ביום 14.9.2009 על מסמך נוסף בסניף אחר בו ביקשה שהחשבון החדש יתנהל על שמה ועל שם אילנה (וגם מסמך זה אושר בחתימתה של הגב' אהרון). עוד עולה מהמסמכים שהחל מיום 22.9.2009 הועברו סכומי כסף משמעותיים בסך מיליוני דולרים לחשבון החדש, כך שלא יכול להיות ספק שה'סוגייה' הנזכרת, תהא מהותה אשר תהא, באה על פתרונה עובר ליום 22.9.2009 ובכך התאפשרה העברת הכספים (בין אם הגב' אהרון חתמה על המסמך ביום 14.9.2009 או מספר ימים לאחר מכן). מנגד, צוואת המנוח נערכה ונחתמה ביום 1.10.2009 - כשבוע לאחר שהחלה פעילות ערה בחשבון הבנק - באופן שאינו עולה בקנה אחד עם התיאוריה שזו הוכנה אך ורק על מנת להתגבר על אותה בעיית 'ניגוד אינטרסים' עלומה;

24.4.4 חרף ניסיונות קרובי המשפחה לטעון נגד 'שקריה' של זהבה ביחס לאירועים הסמוכים לחתימת הצוואה, התרשם בית המשפט מאמינות עדותה והסבריה שתאמו את השתלשלות העניינים כפי שהשתקפה מהמסמכים הבנקאיים. לעניין נסיבות פתיחת חשבון הבנק העידה זהבה: "פתחנו את זה על שמי והם אמרו שאי אפשר שכל הכסף של גב' אילנה, שהמנוח היה מיופה כח, יעבור רק על שמי ואז הרעיון של המנוח היה, כשנסענו לטייל בהרים וכשישנו במלון שהיא המליצה לנו, הרעיון היה שזה לא יהיה רק על שמי, שזה יהיה על שמי ושם האמא ולכן פתחנו חשבון" (שורות 14-19 בעמ' 78 לפרוטוקול). עוד העידה זהבה שהיא זוכרת ש-נ/5 נשלח לציריך (שם יושבת הגב' אהרון) ביחד עם הטופס החדש עליו חתמה בסניף הבנק בהרים (שורה 25 בעמ' 85 לפרוטוקול) ושלא הייתה בעיה לפתוח חשבון בנק על שמה ועל שם אילנה וכראייה הועברו אליו ששה מיליון שקלים ב-22.9.2009 (שורה 27 בעמ' 94 לפרוטוקול).

ב"כ המתנגדים ניסו לעמת את זהבה שוב ושוב עם הביטוי 'ניגוד אינטרסים' (conflict of interest) והיא השיבה בעקביות שזה התייחס רק לקושי בהעברת כספים מחשבונה של אילנה לחשבון על שמה בלבד ונפתר עם שינוי הגדרת החשבון כך שהיא תהא שותפה של אילנה ולא בעלים יחיד (עמ' 94 לפרוטוקול).

24.4.5 לא הוצג כל הסבר מניח את הדעת מדוע צוואה של המנוח לטובת זהבה יכולה לפתור את אותה בעיית 'ניגוד עניינים' משממילא החשבון שנפתח בשנת 2009 לא היה על שם המנוח אלא אך ורק על שם אילנה כנהנית וזהבה כשותפה. אף אם נניח שהמנוח נדרש להציג ראיות לקרבה בין אילנה לזהבה לצורך הפיכתה לשותפה בחשבון (וזאת לא הוכח), השכל הישר מלמד שדי היה בהצגת צוואת אילנה משנת 2001 בה נקבעה זהבה כיורשת אחריה במידה והמנוח לא יהיה בחיים בעת פטירתה. משכל מטרת המנוח הייתה להרחיק עצמו מהכספים שבחשבונות ולהעבירם על שם אחרים כלל לא ברור איזו תועלת מסויית או בנקאית תצמח לו מהעמדת זהבה כיורשת יחידה אחריו.

24.4.6 על כל אלה יש להוסיף שהגב' מור הייתה העדה היחידה מטעם קרובי המשפחה שהצהירה שיש לה ידיעה כלשהי מזמן אמת על נסיבות עריכת הצוואה. על פי גרסתה כפי שהובאה בסעיף 4 לתצהירה המנוח ביקש ממנה שתהיה שותפה עמו בחשבון הבנק בשוויץ והיא סירבה לכך. לטענתה בהמשך סיפר לה המנוח שפנה לזהבה באותו עניין ולאחר שהסתבר לו בהתייעצות שערך בשוויץ שזה לא פשוט להכניס אדם זר לחשבון ויש צורך להוכיח קשר מהותי לאותו אדם 'הציעו לו שהוא וזהבה יערכו צוואות אחד לשני דבר שמעיד על קשר קרוב וצוואות אלה יוצגו בבנק בשוויץ וזה יכול לאפשר קבלת הסכמתם ששמה יהיה חלק מהחשבון'. עוד הצהירה הגב' מור שהמנוח אמר לה מפורשות באותה שיחה 'אני מטפל בזה והצוואות האלה לא יהיו אחרי ששמה יופיע בחשבון וזה רק לצורך כך'. עדותה של הגב' מור לכל אורכה הותירה רושם עגום ביותר. הגב' מור לא ידעה להסביר כיצד המנוח ביקש ממנה להיות שותפה בחשבון על שמו כשברור שכל כוונתו הייתה שהכספים יהיו רשומים על שמם של אחרים ורק חזרה על כך שאינה מבינה בזה דבר ושיזה מה שהמנוח אמר לי' (עמ' 259 לפרוטוקול); שבה וטענה שאינה זוכרת בכלל שיחה טלפונית שקיימה עם עו"ד סובל (ב"כ זהבה) בראשית ההליך משזו לא הייתה נוחה לה ולא תאמה את הגרסה שמסרה בתצהירה (עמ' 263-265 לפרוטוקול); אף שידעה כביכול לשחזר במדויק את השיחות שערכה עם המנוח שנים רבות קודם לכן לא ידעה להגיד מתי שיחות אלה נערכו וענתה בעמימות 'אני לא זוכרת מתי, אני יכולה לומר שזה היה בין 2007 ל-2009' (שורה 21 בעמ' 271 לפרוטוקול) ולא ידעה להסביר כיצד מתיישבת גרסתה עם העובדה שהסכמת הבנק ששמה של זהבה יהיה חלק מהחשבון ניתנה עוד לפני עריכת הצוואות תוך שהיא ממשיכה לדקלם על דרך הסתם ש'אינה אחראית למה שהמנוח סיפר לה' (שורה 15 בעמ' 277 לפרוטוקול); מלבד עדותה הדלה ורצופת הסתירות של הגב' מור לא זומן ולו עד אחד נוסף שידע לספר מכלי ראשון שהמנוח אכן השמיד את צוואתו לאחר שנושא חשבון הבנק בשוויץ הוסדר וכפי שפורט בהרחבה לעיל לא הוצגה אף ראשית ראיה המאמת את ההשערה שהצוואה נערכה לצורך כך ושכך עשה.

24.5 יחסי המנוח עם בני משפחתו המורחבת – טענת זהבה שיחסי המנוח עם קרובי משפחתו המבקשים לרשת אותו על פי דין היו רעועים ורעים הוכחה. לבד מתצהיר הגב' xxx, בת דודה מדרגה שנייה, היחידה עמה שמר המנוח על קשר טוב (להלן בשם בדוי 'דנה'), לא צירפו קרובי המשפחה אף לא תצהיר נוסף של מי מהם בתמיכה להתנגדותם ודי בכך כדי להעיד על היעדר הקשר. בחקירתה אישרה

דנה שהיא הייתה קרובת המשפחה היחידה שהייתה בקשר עם המנוח (שורות 1-3 בעמ' 342 לפרוטוקול) ושהקשר עם בני המשפחה האחרים נותק בעקבות ריב כספי לפני עשרים שנים (שורה 5 בעמ' 344 לפרוטוקול וכן עמ' 345 לפרוטוקול). אף תמליל השיחה שניהלה דנה עם זהבה כשבועיים לאחר פטירת המנוח אינו מותיר כל ספק בדבר טיב הקשר של המנוח עם קרובי המשפחה האחרים כשבמהלכה אמרה דנה שהם "התעוררו כשיש ריח של כסף", שהמנוח "מחק אותם" וכן "ייתה סכסוך, הם בקשו ממנו הלוואה ודברו אליו מאד לא יפה כשהוא אמר להם לא וזהו מאז זה ניתק וזה היה 20 שנה או 15 שנה. אני זוכרת בדיוק את האירוע הזה. ולא דיבר ולא כלום" (סעיפים 107, 109 ו-111 בעמ' 5 לתמליל). בחקירתה הודתה דנה בהגינותה ש'סביר להניח' שהמנוח לא רצה בשום פנים ואופן שאותם בני משפחה יקבלו חלק בירושתו (שורות 10-14 בעמ' 346 לפרוטוקול). בנוסף גם הגב' אנוש העידה ש'ייתה חלק של המשפחה שהוא ממש שנא, סליחה, הוא אהב את דנה" (שורות 6-7 בעמ' 405 לפרוטוקול) ושהיא לא מעלה בדעתה סיטואציה בה המנוח היה רוצה להוריש את רכושו לבני משפחתו (שורות 1-3 בעמ' 406 לפרוטוקול). האמור לעיל מחזק את המסקנה שלו המנוח היה בוחר להשמיד את הצוואה לטובת זהבה סביר שגם היה גם דואג להכנת צוואה אחרת תחתיה שתבטיח שרכושו יחולק לאנשים הקרובים אליו או למטרות אחרות ולא לקרובי משפחה שהתנכר אליהם, בפרט משהיה אדם דעתן, מסודר, קפדן ובעל ידע משפטי והבין היטב את ההשלכות של ירושה על פי דין בהיעדר צוואה.

24.6 עדויות לפיהן המנוח לא הותיר אחריו צוואה - משכל טענות המתנגדים לעניין השמדת הצוואה נסתרו נותר לדון בטענה לפיה המנוח סיפר לדנה ולמשה שכלל לא ערך צוואה. משהגענו עד הלום ומשהוכח דבר קיומה של הצוואה לא ניתן לבטלה במחי יד רק בשל עדות כזו או אחרת על דברים שאמר המנוח ואין כל דרך לאמתם. עם זאת, משקרובי המשפחה הקדישו חלק נרחב מסיכומיהם לטענה זו נדרש לה.

24.6.1 עדות דנה - דנה העידה בהגינותה שאף שהייתה ביחסים מצוינים עם המנוח הוא כלל לא דיבר אתה בשנת 2009 על צוואה ואף שאמר לה שמצא פתרון לבעיה שהייתה עם הבנק בשוויץ היא 'לא יכולה לומר שזה היה קשור לצוואה או משהו כזה' (שורות 2-8 בעמ' 338 לפרוטוקול). עם זאת על פי עדותה ביקרה עם גיסתה בבית המנוח בחודש אפריל 2014 לאחר שלא פגשה בו זמן רב לאור מעבר משפחתה לארצות הברית כשנתיים קודם לכן. בביקור זה נוכחה לגלות שמצבו של המנוח ירוד ומדורדר ובשיחה שניהלו על כוונותיו ותכניותיו לאחר מותו אמר לה לגבי צוואה "לא עשיתי ואני לא רוצה לעשות ואני לא מתכוון לעשות" (שורות 4-5 בעמ' 348 לפרוטוקול). לדברי דנה שיחה זו התמקדה במישור הפילוסופי ולא בשאלה אם הוא מתכוון להוריש לה אם לאו. על אף ההתרשמות מכנות עדותה של דנה לא ניתן לקבל דבריה כפשוטם ולהסיק שהמנוח לא ערך צוואה משאין מחלוקת שבפועל ערך צוואה בשנת 2009 והחליט במודע להסתיר עובדה זו מפניה הן בזמן אמת והן במהלך השיחה בשנת 2014 (שאז אף לשיטתה לא אמר לה שעשה צוואה וביטל אותה אלא הכריז שלא עשה צוואה כלל). כפי שהעידו מקורביו של המנוח 'המנוח היה איש של סודות', בחר בקפידה מה לספר, למי לספר ובאיזה עיתוי, ולדברי רונית אף 'לא היה אדם ישר' ולא היה לו כל קושי לשקר לנוחותו (עמ' 411-412 לפרוטוקול). בנסיבות אלה לא ניתן להסיק שהמנוח השמיד את צוואתו ולכן טען בפני דנה שאין לו צוואה אלא סביר יותר שבחר להסתיר ממנה את דבר עריכת הצוואה ממניעים השמורים עמו (למשל על מנת לחסוך את אי הנעימות בידעה שלא הוריש לה דבר למרות יחסי הקרבה ביניהם), זאת ככל שהדברים אכן נאמרו.

24.6.2 עדות משה - משה שהיה כאמור חברו של המנוח העיד שבסביבות שנת 2011 נסע לבקרו בקפריסין ושבמהלך שהות זו המנוח אמר לו שוב ושוב ש"אין לו צוואה" ושהוא "לא רוצה צוואה". לטענת משה היו לו שיחות רבות ועמוקות עם המנוח על נושא זה במסגרתן אף ניסה לשכנע את המנוח לשמר את המורשת שלו ולתרום את עיזבונו לארגון כלשהו אם אינו מעוניין לצוות אותו למי ממקורביו אך שהמנוח היה עקשן וסירב בכל תוקף לערוך צוואה (עמ' 477-478 לפרוטוקול). קרובי המשפחה נסמכים על עדות זו החושפת לטענתם 'עובדה דרמטית בעלת חשיבות עליונה בתיק זה' ותוך כך מתעלמים מחוסר העקביות בגרסאות שמסר משה וכן מהתנהלותו הפסולה החל ממועד פטירת המנוח ואילך. אין ליתן משקל לעדותו של משה לאור העובדה שאף שאינו בעל דין ראה לנכון להתערב בהליך באופן בוטה, לסכל ניסיונותיה של זהבה לאיתור הצוואה ולהסתיר ממנה מידע וכן 'זגזג' בין גרסאות סותרות – באופן השולל לחלוטין את מהימנותו ומעלה חששות כבדים בדבר טוהר כוונותיו; כבר בפתח ההליך צורף העתק תצהירו של משה לתמיכה בבקשת זהבה להוכחת הצוואה (נספח 7). אף שהתצהיר הוגש ללא חתימתו (בשל מניעה לאמתה כדין במועד ההגשה נוכח מגוריו בארצות הברית) בחקירתו אישר משה שניסח וערך את התצהיר בעצמו תוך היוועצות עם אחיו המכהן כשופט ואף עמד על כך שבאי כוחה של זהבה לא ישנו בתצהיר דבר (שורות 14-22 בעמ' 523 לפרוטוקול). בתצהיר האמור הצהיר משה שהמנוח סיפר לו על הצוואה שערך לטובת זהבה בשנת 2009 ולא ראה לסייג אמירה זו או להוסיף עליה כל מידע נוסף. הדבר אף נתמך בתמליל שיחה שערכה זהבה עם משה כשבועיים לאחר פטירת המנוח במסגרתה דיברו על הצוואה והוא לא ניסה לערער על דבר קיומה אלא רמז שעשויה להתגלות צוואה נוספת (בניגוד מוחלט לטענה ש'אין צוואה כלל') והאיץ בזהבה לפעול בהקדם לאישורה תוך שאמר לה ש'הכי טוב שהצוואה בידה' (עמודים 5 ו-11 לתמליל מיום 5.5.2015, נספח 4 לתצהיר זהבה להתנגדותה לבקשות למתן צו ירושה). לדאבון הלב הדבר לא מנע ממשה להבטיח לרונית כחודש לאחר מכן שיסייע לה בתביעתה אף אם הדבר כרוך בשינוי גרסתו לטובתה (ר' תמליל השיחה מיום 16.6.2015, 1/ לתצהיר רונית). בשל חשיבות הדברים אביא את ציטוטם המדויק מעדותו באנגלית: "so, I. so I mean, I, I think if her lawyer is smart, I said this too yesterday, her lawyer will work with your lawyer. But, but, it doesn't matter. **Iv'e... set you option B. Option B, you have to do what you have to do...** And in order for that to happen, I need to write something. Because, because I, after 2009, It's blank. Until the will, you know, until she mentions it. So, so I can fill in the 2009, on your statement". (שורות 3-12 בעמ' 10 לתמליל, ההדגשות הוספו). משה אף הבהיר כוונתו באופן מפורש ואמר לרונית: "You will be in the driver's seat because, **because in your case I will write that xxx wanted no will**" (שורות 16-17 בעמ' 3 לתמליל). אם לא די בכך, משה לא בחל באמצעים וחרף טענתו ש"אין צוואה" הודה בחקירתו שהחליט על דעת עצמו לנסוע לקפריסין יחד עם רונית על מנת לאתר את אותה צוואה שלשיטתו אינה קיימת וכן לפנות לעו"ד כהן מיוזמתו ומבלי ליידע את זהבה על כך כיוון שרצה 'לראות את הצוואה המקורית' (שורות 6-8 בעמ' 512 ושורות 7-8 בעמ' 513 לפרוטוקול). אף יתר עדותו של משה הותירה כאמור רושם עגום. ניכר שהוא 'מלהטט' בין הגרסאות השונות על מנת ליישבן, מיתמם ומתחמק ממתן תשובות ישירות לשאלות אותן נשאל, מרחיב שלא לצורך על נושאים שאינם רלוונטיים להליך ומספק תירוצים קלושים למעשיו החמורים.

אין ממש בטענת קרובי המשפחה שבאי כוחה של זהבה הסתירו מבית המשפט את העובדה שמשה כתב להם במייל שהמנוח אמר לו אחרי 2009 שאין צוואה והם אלו שבחרו להשמיט אמירה חשובה זו מתצהירו. ראשית, כפי שהובהר לעיל משה אישר שניסח את התצהיר שהוגש ללא חתימתו לגמרי לבדו ואף ציין בחקירתו שבאותה נקודת זמן 'לא היה לו שום דבר להוסיף' (שורה 22 בעמ' 523 לפרוטוקול). לטענת באי כח זהבה רק בשלב מאוחר יותר נזכר פתאום משה לכתוב לעו"ד סובל בהודעת מייל שהמנוח אמר לו שלא רצה צוואה וכשעו"ד סובל ענה לו "I'm a little bit lost" וביקש הסבר לפשר הדברים כלל לא טרח להשיב למייל זה וליישב את גרסתו (עמ' 537 לפרוטוקול וסעיף 28 לסיכומי התשובה); שנית, מאוחר יותר אף חתם משה מיוזמתו על תצהיר בנוסח זהה לתצהיר הראשון שהוגש ולא ביקש לשנות בו דבר. אף על פי כן זהבה איבדה אמון במהימנותו של משה ועל כן בחרה שלא להגיש את התצהיר החתום ובכך ממילא ויתרה על גרסתו העובדתית; שלישית, אף שמשה טען בחקירתו שיש אתו תכתובת מייל המאששת הטענה שכבר מהתחלה ציין בפני ב"כ זהבה שהמנוח מעולם לא רצה צוואה (שורות 1-5 בעמ' 477 לפרוטוקול), נמנע הוא מלהציג תכתובת זו והדבר נזקף לחובת קרובי המשפחה שביקשו לזמנו לחקירה והיה עליהם לבקש שיביא עמו מסמכים חשובים המצויים בשליטתו.

לאור כל האמור גרסתו של משה שהמנוח אמר לו שלא עשה צוואה קורסת לתוך עצמה וטענת קרובי המשפחה שזו מלמדת על השמדת הצוואה נדחית.

ד. סיכום

25. משזהבה עמדה בנטל השכנוע לסתירת חזקת ההשמדה – נדחית התנגדות קרובי המשפחה ורונית לקיום הצוואה. משהוכחו כל יסודות סעיף 68(ב) לחוק הירושה לרבות מאמציה של זהבה לאיתור הצוואה ונסתרו טענות קרובי המשפחה ורונית לחזקת ההשמדה - נדחית התנגדותם לקיום הצוואה כמו גם עתירתם למתן צו ירושה אחר המנוח.

אין מקום להתנות דחיית בקשת רונית לצו ירושה אחר המנוח במתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה בינה לבין קרובי המשפחה כבקשתה משום שהיא חזרה בה מטענתה להיותה ידועה בציבור וכמפורט לעיל התקבלה בקשת זהבה לקיום הצוואה כך שממילא היה מקום לדחותה לגופה.

התוצאה

26. התוצאה היא שבקשת זהבה להוכחת הצוואה באמצעות העתק (ת"ע 14162-02-16) ולקיום צוואת המנוח (ת"ע 14130-02-16) מתקבלות. התנגדות קרובי המשפחה ורונית לקיום הצוואה (ת"ע 1415-02-16 ו- 14145-02-16) נדחות. פועל יוצא הוא שבקשת קרובי המשפחה ורונית למתן צו ירושה אחר המנוח (ת"ע 38209-02-17 ו- 14177-02-16) נדחות והתנגדות זהבה להן (ת"ע 14182-02-16 ו- 7134-05-17) מתקבלת. משנדחתה בקשת רונית לצו ירושה על פי דין אחר המנוח, אין כל טעם, צורך או הצדקה ליתן תוקף של פסק דין להסכם הפשרה בינה לבין קרובי המשפחה. ניתן בזאת צו לקיום צוואת המנוח מיום 1.10.2009. זהבה תגיש פסיקתה לחתימה בהתאם לנוסח בתוספת לתקנות הירושה.

27. בראי השיקולים שהותוו בפסיקה בעניין פסיקת שכר טרחה ריאלי וסבירות ההוצאה, בשים לב למהות ההליכים, מורכבותם, קיום ארבע ישיבות הוכחות, שעות הדיונים הרבות שהניבו מאות עמודי פרוטוקול ולאור התוצאה – נפסקות הוצאות ההליך כך:

27.1 רונית תישא בהוצאות זהבה ובשכ"ט באי כוחה בסך כולל של 30,000 ש"ח. עתירת רונית לדחיית בקשתה לצו ירושה ללא צו להוצאות נדחית משחזרתה ממנה נעשתה רק בתום ניהול ההליך, לאחר שהושקעו מצד זהבה שעות עבודה רבות בהכנת התנגדות, תצהירי עדות ראשית וסיכומים במענה לבקשתה וכן בחקירת העדים שהובאו מטעמה להוכחת טענותיה להיותה הידועה בציבור של המנוח. אף התנהלותה חסרת תום הלב של רונית לאורך ההליך לרבות הסתרת מסמכים וחבירתה למשה במאמץ לסכל ניסיונותיה של זהבה לאיתור הצוואה וקיומה - אינם מצדיקים לפטור אותה מלשאת בהוצאות.

27.2 קרובי המשפחה יישאו, יחד ולחוד, בהוצאות זהבה ובשכ"ט עו"ד בסך כולל של 90,000 ש"ח, זאת לאור דחיית בקשתם למתן צו ירושה על פי דין ודחיית התנגדותם לבקשת זהבה לקיום הצוואה ולאור אופן התנהלותם לאורך ההליך לרבות בכל הקשור לזימונו של משה לעדות והגשת סיכומים בהיקף החורג מזה שהתיר בית המשפט תוך שימוש בכתב קטן וצפוף שהקשה על קריאתם.

ניתן היום, ה' אב תשע"ח, 17 יולי 2018, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד](#)

[באתר נבו – הקש כאן](#)

קרן גיל 54678313/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה